

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

КАА-ХЕМЧИЛЕРНИҢ ДЕТКИИШКИНИ

ДЕКЛАРАЦИЯНЫ ТАНЫШКАШ...

Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелерниң Политиктиг консультативтиг комитетиниң Прагага болуп эртен чөвүлел хуралының материалдарын улуг кичээнге болгаш болгаш айыыл чок чоруктуң кол-кол принциптерин хүлээп алган. Күрүнелерниң амгы туруп турар мызагаарларын үрөп болбазы, чурттар арасында харылааларга куш дөзгөр чорукту болдурбазы, тайбың, ножа-хелбээ догунаашкын, бот-боттарын билчир чорук болгаш нады ажилдажылга, күрүнелер арасында харылзаа-халбаалар, чөпсөгөннишкенин дүжүрлөп болгаш КНО-ну деткири — ол магалык принциптер бо-дур.

Каа-Хем районнуң чурттары чону болгаш районнуң башкылары чөвүлел хурал-дың хүлээп алганы декларацияны экин-биле деткип турар. Бо төгүлүг ужуру-дунга документ СЭКП-ниң XXIV съездиниң хүлээп алганы тайбың болгаш деле-гейге айыыл чок чорук дээш демиселдиң программасын амыдыралга боттандыра-рынга улуг идиһин бээр дээрзинге бузурар бис.

Каа-Хем район.

А. ЧЫЛАН-ОЛ.

КОЛ ЧҮҮЛ-СЕНТЕЛГЕНИН ШЫНАРЫ

Барыш-Хемчиң районнуң колхоз, совхозтары тоску беш чылдын ийги чылдында гектардан та-раа култураларының дүжүтүн 11,4 центнерин, оон ийинде сугаттыг шөкөн 14 центнерин, кукурузаның нөгөн мөсөзүн 150 центнерин, картофелди 80 центнерин, 100 тонна нөгөз ай-маан болгаш 16 центнер чыгыс чыдыг сөгөн-ни аларын чоктаа чаа түлөп алган социалист-тик хүлээлгенинде айткан. Бо дээрге эртен чылдын биле депизерге, барыш-ла бүдүн чартык алап бедиткен хүлээлге-дир.

Часкы тарылганы чогуур агротехниктиг хуу-саада эки шынардыг эртинери бирин эелетке техникалык канчаар ажилдажылган хамаарып. Колхоз, совхозтар бо чылдын 102 тракторун, 86 трактор андаанын болгаш 66 селканын септе-рин панаан.

Февраль 1-де байдалдан ап көөрге, районун ажал-агыларда ийитин-биле тракторларын 58 хуузу, трактор андаанын 60 хуузу болгаш селканын 52 хуузу септегенин. Колхоз, совхозтар тракторлар септелгенин «Сельхозтехника» каттыжымшыкынын Кызыл-Мажал-дык салбырында кылып турар.

Септелгеге көз ажалдаар механикаторларын дөттамал чорутуп турарын түнелгиле, «Шекпэр» совхозтун Биче-Тей, Алагаты салбыр-ларын болгаш «Болышпек» колхозтун «Сельхозтехника» салбырында септеп турар трактор-ларын теңизин шыккан.

Районда тараа бүдүрүлгенин кол черин э-лөп турар «Барыш» совхозта көдө ажал-агыг техникалык септелгени оожум чоруп турар. Бо совхозтан «Сельхозтехника» салбырына хүн-түн 15-тен өвөш эвес механикаторлар сеп-телгеге көз ажалдаар ужуруг. Херек кырында дөңгүл-де 8—9 бижик ажалдагын. өвөшлөп каар болгаш эки бүдүрүлгүг эвес ажалдап турар. Ол совхозта 25 трактор болгаш 20 трактор андаанын септегенин. Совхозтун дирек-циясы, парток болгаш ажалын комитет сеп-телгеге көз ажалдаар механикаторларын са-лын көвүдүрүп, аларнын күш-ажылынын орга-низаасташкын өскөндөр талазы-биле толар-гай хемчегер албас болза, техника септелгенин-

ге эртен чылдын чепстерин кататпаар чада-вас.

«Сельхозтехника» Кызыл-Мажалдык салбы-рынын коллектив эртен чылдын дөрткү квар-талында техника септелгенин талазы-биле эки ажалдаан. Тоску беш чылдын ийги чылдын баштайгы кварталын планы чугаажок ажыр күөсеттинер дээрин кол ийгенер, партия организаациянын секретары эш А. Ломоно-выжыг бузурал-биле чуталал турар.

Тракторлар болгаш автомашиналар септеле-ленинде ажалдап турар Сааа Ким-оол, Алексей Он-дар, Ороаак Токпак-оол, Монгуш Бактү-оол, Монгуш Семие-оол, хоочун токар С. Мамышев хүн нормалып дөттамал ажыр күөсетин, иди-кейде ажалдап туралар. Тракторларын бол-гаш көдө ажал-агынын кожугуугу машина-ларында артык көзөветерини талазы-биле «Сельхозтехника» салбыры бо чылдын багай эвес хан-дыртыган.

Колхоз, совхозтарга чүү-ле херек болдур-оңу хуурун «Сельхозтехника» салбыры-нын шуту хүлээлгени-дир.

— Оң-биле кады, бир эвес колхоз, совхоз-тарын удуруткучлары септелгеге эжеп каан тракторларын дугайында сатып салбас, ажалдаар механикаторларын чорудуп бербес бол-за, аларнын орнуна кым ажалдаар боор—деп, «Сельхозтехника» салбырынын удуруткучлары-нын хомуш турары чөгүт.

Кол чүүл-септелгенин шынары. Эртен чы-дык «Сельхозтехника» салбырына септеп чы-дык тракторлар ажал-агыларга четпейн, орук ара үрелин, часкы хову ажалына киришпез. Моон түнелгиле часкы тарылганы агротехни-тиг хуу-саада кыжым-биле үрөш, күзүн барып район ийитин-биле тараа култураларын дү-жүтүн гектардан чүгө 5,1 центнерин алганын бо чылдын кататпаас талда, колхоз, совхозтар-ны болгаш «Сельхозтехника» салбырын уду-руткучлары техника септелгенин теңизин дү-ределин, оон шынарыча өвөз кичээлгеге сал-за чогуур.

Т. ТАЛГАНЧИН,
«Шынык» көр.

СОВЕТ-ЕГИПЕТ ЧУГААЛАЖЫШКЫННАР

Февраль 5-те Кремльге совет удуруткучлар-биле Египет Араб Республикасы Президенти, Араб Социалисттик Эвеледди Даргазы Анавар Садаттың чугаалажымшыкы-нары эгелеш.

Совет таладан чугаала-жымшыкта СЭКП ТК-нын Чыгыш секретары Л. И. Бреснев, СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүү, ССР-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин, СЭКП ТК-нын Политбюро кезигүү, СЭКП ТК-нын секретары А. П.

Кирленко, СЭКП ТК-нын секретары Б. Н. Пономарев, ССР-ниң аштыкы херектер министри А. А. Громико, Совет Эвеледди Египет Араб Республикасында элчини В. М. Виноградов болгаш ССР-ниң ДХМ Коллегиянын кезигүү-нү М. Д. Сатенко, олар:

Египет таладан чугаала-жымшыкта президентиниң национал айыыл чок чорук айтырыларын талазы-биле чөвүлелчел Мухаммед Хифез Иемал, даштыкы херектер министри Мухаммед Мурад

БИСТИН РЕСПУБЛИКАДА

ЧАСКА БЕЛЕТКЕЛ

Тываның көдөз ажал-агыг Дуржулга станциязының Алек-сандр Горбаникка удурткан бригадасы часкы хову ажал-дарынга хымачалыг белеткенип турар. Септезэр ужурулуг он тракторунуң сезин эки шынардыг септезэр. Механизатор-лар Петр Багашев, Оюн Дүмбүү, Анатолий Глыбин хүн нор-мазын дөттамал ажыр күөседип, мантадып келген.

Дүжүтү бедидериниң нагадылаы — органиитиг болгаш минералдыг чөмүшчилгени чылдың на бригада хөйү-биле аныглап турар. Олар ам 150 тонна минералдыг чөмүшчил-гени чедирип алган.

АГИТКУЛЬТБРИГАДА МАЛЧЫННАРДА

Ленин аттыг колхозтун хой-жу бригадаларында өздөш-көн массалыг апарган. Ия-варда ийитин-биле 534 хой төрөш, 536 хураганнары ка-дарчылар, сакманниктер мен-ди доруктуруп алган. Зоотех-ник Сат Өзлөй-оол бригадир-лээн Сөгектеде №1 хойжу бригаданың коданарында хой хой өздөш.

Чамдык кадарчыларын тө-рүүр хойларын хой нуруузу өлдөпкан. №1 хойжу брига-даның кадарчылары Тугуш Да-рын-оолдун коландан 115 хой, Ондар Дажы-Хөөнуңден 146 хой өздөш, хураганнар ажи доруктуруп турар. Ол кодан-ды доруктуруп алган. Зоотех-ник Сат Өзлөй-оол бригадир-лээн Сөгектеде №1 хойжу бригаданың коданарында хой хой өздөш.

таар чери, мал ажалынын спе-циалистери организастиг хем-чеглерин күштедирген. Беш көзөк черде далай сөөктөк тракторлар чоруп турар. Суг сөөктөк машиналар кышта-ларга хүн бүрү барып турар. Көдөндөгү мал чөмү чедиреи үзүктөлүп көрбөз.

Кадарчыларын херексел-че, културлуг халды-рылагычче колхоз баштаар чери, парток чогуур кичээл-генин угандырып келген. Лекторлар, политинформатор-лар кыштактарын кезик лек-цияларын, беседаларын кылып туралар. Агиткультибригада дөттамал ажалдап келген. Оон составында лекторлар, агит-аторлар, кижи өмчөм, почта-чы болгаш өскө-дөз мер-гежилди кижилер кирип турар. Агиткультибригада ка-дарчыларга концертти, кинону көргүзүп келген.

О. АРАКЧАА.

КЫШТАЛДАРДА МЕДЭЭЛЕР

ДУЗАЛАНЫП ТУРАП

«Торгалы» совхозтун аны-жактары ылангыс комсомол-чар мал ажалына улуг дуза-ны чедирип келген. Эртен чылдын 70 ажал аныктар сакманниктер, малчынарда дузалашкан. Олардан Тугуш Да-—125, Вера Доржукай—110, Кугулар Чечекмаа 98, Тугуш Бертекей 85 хураган-нары түс-бүрү эки дорукту-руп өстүргөн, муракчы сак-манниктерин доруктуруп кир-генер.

Бо чылдын совхозтун Тор-галыг салбырында комсомол-чарны далай хой өлдөр, кыш-тарын малчынарда дузалаш-кын-биле кыштактарга чорут-кан. Чола бригаданың тө-рүүр 5641, Кара-Талла—5475, Торгалыда—11 муң хой бар. Ол салбырларда хой кыдып хураганнап өлгөн. Ам-дызында салбырда ийитин-биле 2371 хой төрөш. Хойлары хураганнап өлгөн берген коданарга комсомол-чулар сакманниктер хүн бүрү немежип чоруп турар.

ТУ. Дамбажым.

ХУРАГАННАР МЕНДИ

«Сут-Хөл» совхозтун Кара-Чыраа салбырында хой өл-дөшкөк кыдып түлүк. Сал-бырын ийи хойжу бригаданы-ның төрүүр 3143 хойдан 853 хой хураганнап. Оон 857

хураган менди алгынган. Кызыл-Тайганың хойжу бригаданың төрүүр 1777 хой бар. Бо хүнөргө 653 хой өлдөш. Оон бригаданың төрүүр 1366 хойдан 208-хой төрөш. Хураганнар очка-мен-ди.

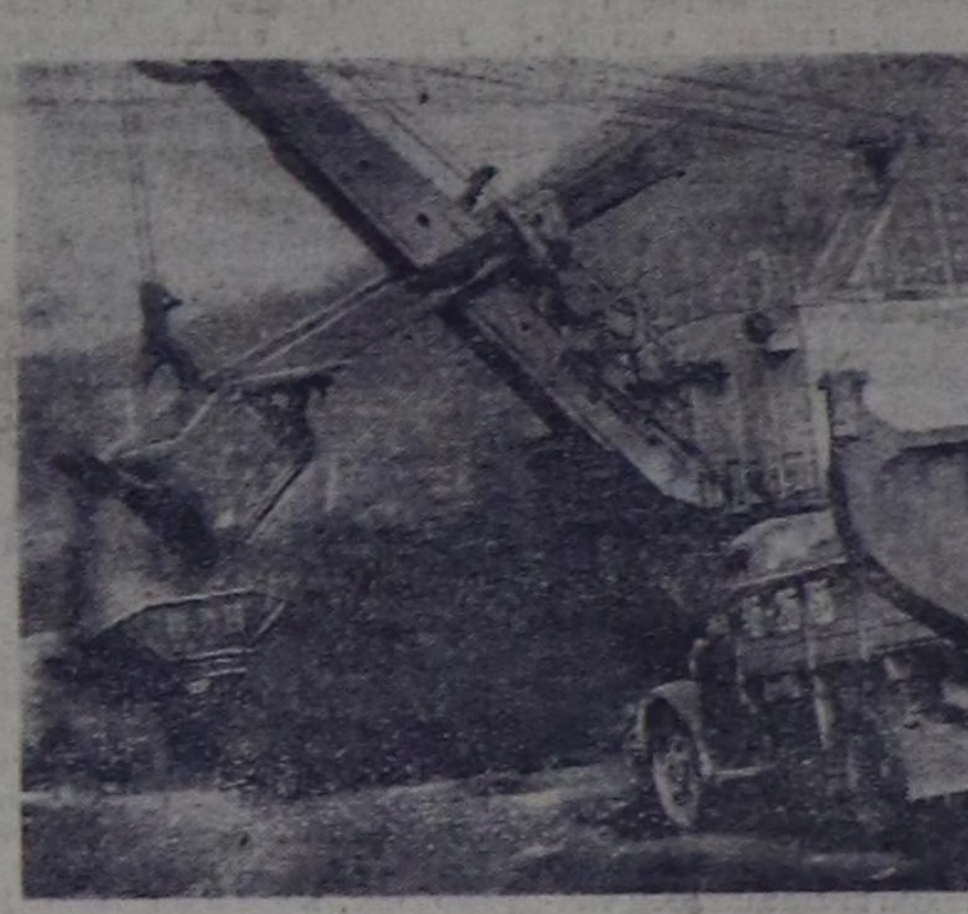
Кызыл-Тайга бригаданың малдын кышкы байламы эки. Бригада төрүүр 100 хойдан 90 хураганнап, аларын, 150 тонна ситенип белеткери, кө-лүп кышка белетке ажалы боттарынын күжү-биле чоруду-рун хураганнап. Оон бригаданың социалист чарышка кыйгырган. Комму-нист Монгуш Диниенди тө-рүүр 295 хойдан 150 хой хураганнап. 152 хураганны камтап алган. Ол ишкан Он-дар Дажынын төрүүр 294 хой-дан 152 хой төрөш. Хура-ганнары менди. Чам малга чиртир көз ситен, сула дөш өскө-дөз чөмөр четчир. Ка-жаалар ийги чыгып, кургап. Хойжулар О. Дажы, М. Дини-мей олар бо чылдын төрүүр 100 хойдан 100 хураганнап, бир хойдан 2 кг дүктү, боттары-нын күжү-биле 15—15 тонна ситенип белеткеп алып деп хүлээлгени түс-түзүндө алган.

О. Доржу.



Каа-Хем хомур-лаш раз-ре-ния коллектив тоску беш чыл планын бирги чылдын күш-ажылы чөмүшчил-геге доосоп, 1972 чылдын январын планын ажыр кү-өсеткен. Коллективтиң план-ын даалганы күөсөдүр хе-реке экскаватор машина-ы. Дресвинников бүдүрүк-чүгү ажалдаан коллективке калбарган социалист чарыш-тын тынчтыгын бөзүп, му-ракчыларын доруктуруп кир-ген. Иштер Андреев, Ковал-лов, Куликов, чөдөчүлөр Леменин, Ведерников, орт-нээр станоктук машинистери Ред. Оппенко болгаш өскө-лөрдө эки көргүзүлгенин пе-дип алган.

ЧУРУКТА: экскаватор ма-шиниң Н. Дресвинников (адаанда) экскаватор-биле хомур-лашты машиналарга чүдүрүп турары. А. МЕЛЬНИКОВТУҢ фотогу.



БҮГҮ КҮШТҮ МӨӨНЭЭН

Көдө ажал-агыг продукту-ларын бүдүрүп болгаш күр-нөге садарын эртен чылгы планын Чоон-Хемчиң район-нук «Сут-Хөл» совхозунун ажал-ишчилер ажал кү-өсеткен болот. Ол чөмүшкы-нын улуг бижиктөөр, беш чылдын ийги чылдыда со-руталарын хуу-саа беткеде күөсөдүрүп, бо ССР-ниң тур-густуушкында 5-дөз 5 чыл оңи толотып уткудур дош со-циалист чарышты сүт-хөл-чүлөр калбарган.

Амгы үеде өң-де харысал-галыг ажал мал кыштадаж-кымы. Совхозтун малчынары 141 кыштага дөртөс муң ажал баш малды хүр кышта-дажып турар.

Совхозтун партия, совет, хой-ишчи организаациялары-нын активни малчынар, бри-гадалар, фермалар ажал-биле бижиктөөр. Олар малчы-нар-биле бижик харылзааны түзүп, оларга практиктиг ду-маан көргүзүп турар. Неделя түнелгени повеселдик санам-да партокка, диниенга чу-гаалжым, четистерин элери-нин хемчеглерин алары ча-чып аларган.

Совхозтун малы амгы үеде массалык-биле өздөш эгел-дөө. Ийитин-биле 1265 хой өздөш, оон 1272 хураган-ны камтап алгынган.

К. МААДЫ.

СӨЗҮН ЭЭЛЭЭР

ССРЭ-ниң тургустунганының 50 чыл оюнга алдар болдур-ган бедиткен социалистг хүлээлгени «Сунпак» совхозтун малчынары алган. Күрүнөгө эът садарының чыл планын ай бурунгар дөкөбөр 1-де дужаар сорулганы салган.

Сөглээн сөстү ажал-ишке боттандыраар дээш амгы үеде со-циалистг чарышты малчынар ортуунда калбарган. Тоску беш чылдын ийги чылының баштайгы кварталында ажал-агыг 125 тонна ээтти күрүнөгө садар, ол планда көрдүгө-нинден 15 тонна хой. Ону долдур болгаш ажыр күөсөдир-биле элээн каш черде иектерин арасында тургус-кан. Малчынарнын кызым ажалдап, яны-буру чөмөри-рацион өзүгээр берип турарында олар эки семирп турар.

Социалистг чарыштын мурунку олурунда А. Федоскин, М. Бегеев чоруп, дүн-хүндө 430 грамм немелде деңзини алып даалганын 980 грамм чедирип, өскөлөргө аштырбаан. Моон алгаш көөргө сөглээн сөзүн күөсөдириниң долу аргалары бар. (Бистиң көр.)

ЕВРОПАГА БЫЖЫГ ТАЙБЫН ДЭЭШ

Делегейин хой-иштин Варшава Керээзиниң киржик-чилери күрүнелерин Полит-тиктг консультативтиг коми-теттин январь 25—26-да Прагага эркен чөвүлел хура-дай Европаның улустарын тайбынга ажалыктыг са-лым-чолун боттандырынга чедирип көз чутула чүү-а кылдыр үзөлдөп турар. Евро-пага тайбын, айыл чок чорук болгаш кады ажалдажылга тутайында Политиктиг кон-сультативтиг комитеттин хү-лөп алган Декларацияны бүтү чурттарда улуг согуургалы болдурган.

Бо документиниң ужуру-дунга чогуу чүзү Бирөөзе, Дек-ларация тайбын догунааш-кынын ленинч принципте-рин бадаткаар дөш Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң тайбын чок болгаш тургустуу тургустуу-лары менчип турар. Ийке, ол сөөлүг чылдарда Барыны Евро-паның чамдык чурттарынын политикасында тургустууун келген конструктивтиг боттүг элементтерин бүтү тала-биле өөрөңүп көрүп турар. Үгө, ол Европада болуп турар позитив-тиг бурунгарлаашкыннары бижылаарыча, тургустууну келген элелдиг айтырларын шийитирдиргиче, дикте байлалы улам ийи чөгүмчү-ларынче толаргай орукту айтып турар.

Совет кижилер, социали-стг өскө-дөз чурттарынын ажалы чонвары-биле бир де-

мей, Политиктиг консульта-тивтиг комитеттин шийтир-лерин ажал чүдүлүгүрүш-күн-биле хүлээп алган. Олар Прага чөвүлел хуралына олар совет делегациянын ажал-чорудуушкына СЭКП ТК-нын Политбюроуна бол-гаш ССРЭ-ниң Министрлер Чө-вүлелиниң берген белгиле үе-лелин деткип туралар. Би-стиң удузуру Политиктиг кон-сультативтиг комитеттин ажал-ынын күнелдерин СЭКП-ниң XXIV съездинин дүлөш ал-ганы тайбын болгаш делегейге айыл чок чорук дөш демисел программаның амыды-ралын күжүгү болгаш төгү-лүгү ужуру-дунга чыг болотканын кылдыр көрүп турар. Ол программа Евро-пага тайбынын бижылаарыча, айыл чок чорук болгаш кады ажалдажылга айттыр-ларын талазы-биле ийити-ронона чөвүлел хуралын күр-ген чылдарында өвөз кичээл-генин угандырган.

Бистиң партияныстын XXIV съездинин соонда бир чыл-даа артыш. Ийичал-даа бистер бо үеин ийинде Коммунистг партияны бол-гаш Совет күрүненин чорукта-ны ыкка улуг, чүткүлүгүг даш-тык политиктиг ажалдарын херечилери болуп турар бис. Күрүнелерин ийи тала-ды харылзааларын хөгжү-лөткөн болгаш экижидерин херээрге, Европа чурттары-нын арасында бөтүгөжир чо-рукту тургустуушкына, ийити-

европа дүтүрүлгелеринин фундаментадыг оруктары тыярынга СЭКП ТК-нын Чы-гыш секретары Л. И. Брес-невниң Францияга албан чо-руу, оон Крымга ГФР-ниң кан-цлера В. Брандт-биле үжүр-жымшыкыны. ССРЭ-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң Дар-газы А. Н. Косыгиниң Дания-же болгаш Норвегияже чораны улуг роль ойнал.

Европада дүшкүрүлүгүг чо-рукту чавырылдар болгаш тайбынын бижылаар дөш чылдын чок түрүп турар социалистг чурттар бо угла-нышкыныга моон сөгкээр-лаа айда согуургалды өскө-дөз күрүнелер-биле эң ханн кады ажалдажылганы боттандырып ажалдарына шийтирлэп ажалды Политиктиг консульта-тивтиг комитеттин Прага чөвүлел хуралы бадаткаан. Боттарынын төлөкөжидери Европада айыл чок чорук болгаш кады ажалдажылга дөш хой-иштин күнелеринин Ассамблеянын бо чылдын январда Брюссельге чыгы-лар дугайында шийтирин хү-лөп алган Европаның калбак хой-иштин социалистг чурттарың ийелкейиг ба-зымдарын деткип турар, оон ажалында бистин, дикте бай-лаз эки талазынче боттү-биле өскөдөрүп бер чылар.

Бир эвес шериг блоктары-нын болгаш империалистг өскө-дөз бөдүлөжүшкыннер-нин аргалары-биле дүш-күрүлүгүг чорукту хөвөз арт-

тырарын орадажып, чөпсөгө-нишкенин бүдүрүп улум-чылдап турар кижилер мантик-таас болза, Европада таарыкчалыг чоруду улуг-кунар улам ынайлзап болгаш ханалык турар ийик. Ийити-европаны айыл чок чоруктун узурааныкчылары—агрессия политиктер болгаш НАТО-нуң дайыштрактары, ол ишкан барын герман эхзон-директер Европаның улустары-нын бижыг тайбынче чүткү-лүн сандардыр дөш бөдүлө-жиле туралар. Дүшкүрүлүгүг чо-рукту чавырылдарында политиктер турар күштерге Пе-кинниң удуруткучлары база херек кырында каттыжып кир-ген, империалистг бөдүлтер-нин үнөшүн чок хоооун чүд-чүрүшкүннанын боттарынын чөсө—кылдыр хүлөп алган бооп турар. Ийичалга олар Европада байдалды өскөдөрү-жиле угандыган политика ажалы-биле узураанын турар-лар.

Варшава Керээзиниң кир-жикчилери чурттар Европада дүшкүрүлүгүг чорукту чавырыл-дарында узураанын турар-ларын сөрөмчелдизин-биле көөрүп кажан-даа суларгапса. Ийичал-даа ол дикте күш-терин таарыштып тургусту-нушкуну оларын удура-нышкынын ажал эртин бо-лур арганы берип турарыга социалистг күрүнелер бөзү-рөп турар.

Политиктиг консультативтиг комитет Европада байдалды

ханымы-биле анализтен көр-гөн, ийити-европа чөвүлел ху-ралын 1972 чылда-да чыгыл-дырып болур дээрзинге бузу-рүп көргөн. Ол чөвүлел хура-лы дүрөң чылдарынын бол-гаш оон ажалы чөмүшчил-геге болурун хандылар төлөдө айла эргөжөк чутула белетке-лерин кылырын айыл үеде ык-ка хой күрүнелер савалдан турар. Европаның согуургал-ды-ла бооп турар бүтү күрү-нелериниң, а ол ишкан АКШ-тык болгаш Канаданың кир-жикчилери-биле хой талазы консультацияларын кылып эртинер дугайында Финля-ндиянын таалаан савалын со-циализмнын акы-улам чурт-тары дөтөш болгаш ыдыг консультацияларын эңне чөмкү үеде эгелээринче кыл-гырган.

Политиктиг консульта-тивтиг комитеттин эң чутула түн-нелеринин бирөөзи Европада айыл чок чоруктуң кол-кол принциптерин ажаллап кыл-ганы бооп турар. Ол дээр-ге, кызыгаарларын үрөп болбазы хүлөп көөрү, маргалдажыл-гайтырларын ийитирдиргиче-биле күшү ажалдарында ийиталары, социалистг бол-гаш капиталистг чурттарынын арасында тайбын кожа-хелбээ догунаашкынын принципте-рин практикага боттандырып чорудары, эки кожа-хелбээ ха-рылаалары база кады ажал-дажылганы, а ол ишкан бот-боттарында ажалыг бүтү та-лазын харылзааларын тургуза-

ры, КНО-нуң чөпсөгөннишкенин дүжүрүлгенин айттыр-ларын шийтирлэриден ийит бөзүр болгаш деткимче кылы-ры бооп турар. Европаның чө-вүлел хуралы ол принциптер-ни үе ийитин күрүнелеринин арасында харылзааларын үе-лелин кылдыр салган, деле-гей арганын норма-чигээ болдурар ужуруг дээрин По-литиктиг консультативтиг ко-митет барымдаалап көрүп ту-рар.

Социалистг чурттарынын парлаалжынын шымы-биле бижип турарын өзүгээр Евро-панын күрүнелери ол прин-циптер талазы-биле боттары-нын арасында чөпсөгөжилте-рин чедип аитар болгаш өлгө-нүлөш, практиктиг поли-тиктг боттандырып чорудар чүбө болза, бистин дикте тай-бын, айыл чок чорук болгаш кады ажалдажылга бижы-ны-биле бадатканын тургусту-нар ийик.

Политиктиг консульта-тивтиг комитеттин шийтирлэриден үнүп турар ийити түнел—Европада тайбынын бижы-ны-биле хандырган туруп болдур болгаш хандыраар-даа ужуруг. Ийичалга Совет Эвеледи Варшава Керээзиниң өскө-дөз күрүнелери-биле кады ол төгү-лүгүг сорулганын боттанды-рып чорудары эң улуг са-лымшыкын кирирлэпте бе-ден. («ПРАВДАНЫҢ» МУРУНКУ ЧҮҮЛҮ).

Шуптузуну киржилгезинден хамааржыр

Чаз баш чылдык планннг даалгаларын чедишкенин күүседири бугу чоңуң каран кызыл күш-ажылындан хамааржыр деп, партиянын XXIV съездиз болгаш СЭКП ТН-ның ноябрь пленуму ошолдо айтынан.

Недээниң ажил-ишчилери эрткин чылдың түңнелдерин үндүрүшкөн, чаз хүлээлгелерин ап тур.

Бо хүндерде Өвүр районунуң калкы ажил-ишчилери тоску беш чылдын бири чынында бүдүргөн үлүсүн түңнел көргөш, оң чогуур анализин кылды, бө чылгы башкарларын төлөвилеп дооскан. 1971 чылда район элт болгаш сүт садарынын планын ажил күүсөдип, пландан ажыр 11 тонна элт, 7 тонна сүт саткан. Ынчалза-даа дүк бүдүрүлгөн болгаш садарынын планын күүсөдип шыдааан.

Районунуң планы, оң күүсөдип совхоз болгаш колхозтарын ажил-ишчилериниң түңнелдиг ажилындан хамааржыр болгаш, а олар фермаларын, бригадаларын, ажил-агыйнын участок аайы-биле адырларын тургустунар. Мааза хамаарыштыр чамдык көргүзүлгө мундуг. Оржак Санаанын уаурун турары «Кызыл туку» колхоз мал

көргүзүлгө бекит болур ийик. Ону канчап чедип ап болуру? Ажил-агыйнын бүдүрүлгөсүн организастаарына, оң экономиказынга хамаарышкан айтырларга дегбейн, оң моральдык коммунисттик организастаарын улам экижидер дугайында СЭКП ТН-ның доктриналы оң айтырлар долу ханынын берип турар: күш-ажылды коммунисттик эзу-биле көөрүнө уланган кижизилге ажилын күштөлдүр дээш, ажил-ишчи бүрүзү болуучу коллективизмге мынак болурун, оң үдүсүнүн түңнелдиге чоргаларынын чедип алыры болгаш хууза харыскалганы бекитери дээш социалисттик чарышты калбартыры болур.

Бо талазы-биле чамдык ажилдар чоруттуган. Ылаңгы социалисттик чарышты мунуң чамдык моральдык болгаш материалдык идиг бериптир, оң аныз-бүрү хевиририн ажилдарын калбарткан. Чыңалза, «Торгалыг» совхозтун директория эрткин чылдын чарыштын тилекчиле-

ри 150 ажык муракчыны өртөктү барааннар-биле шаңнаан, төрүүр 100 өшкүдөн 130 анай доруктуруп өстүргөн малчын Кыргыс Эрелтин ээр, чүгөтүнн айт-биле шаңнаткан болгаш ажил төлөвининге 24 анай алган. Совхозтун беш муракчы ажилчыны курортка эминдер путовка баа ийи малчын «Найрал» деп поездиге туристер чоруту путовка-биле шаңнатканнар. Мал оолдаашкынын үзүндө тергик ажилдаан 23 сакман-дикти Шуменко В. И. Ленинге тураскааткан мемориалче аксурсиялаш чоруткан.

Бир чугула чүве—ажыл-ишчилериниң мергежилди бекитер талазы-биле ажилдарын ажил-агыйларга организастап турары болур. Чүгөт «Торгалыг» совхозта 16 кижиге класстын малчын деп аттын тускай документтерин алган. Бирги, ийги класстын чолаачылары деп мергежилди 21 кижиге, ол чөргөтүн механика-тору деп мергежилди 20 кижиге тыгынкан.

Ажил-агыйда чедишкенин болза, партиянын чоң мурун-га салган уауу сорулгаларын ажил-ишчи бүрүзүгө чедир тайылбырлап, оларын коммунисттик кижизилгезинче улуг кичээлгеи салып, политикти болгаш организакчы ажилды чорутуп келген бистин лектор, пропагандист, агитатор, политинформатор калдарымыстын хей-аът кирикти ажилынын база түңнелдиге болур. Олар ажил-ишчи кижиге бүрүзү күш-ажылды чогаалдык, байдал-биле көөрүн чедип ап турар.

Малчынар ортузунга социалисттик чарыштын чоңу турар байдалында четтестер ам-даа бар дээрин база минир херек. Мааза бирги ээлчеге оңу эзу барымдаалап чорутуу турарымын. Оң чалгыс чижэ бо. Совхозта болгаш колхозтарда көргүзүлгө сакмандаларында хой сан-түн чыскал бижээш аскал болур. А херек кырында оң артында чүу барыл, ол чүу көргүзүлгө турар дээр анализти кылбайн турар. А кол чүве чүгөт ния-

ти сан-түнде эвес болгаш. Чижээлээр, алган хүлээлгелери шоолуг эвес, план-даалганын дөңгүл-де күүсөдип турар кижилер-биле, бекит көргүзүлгө муракчыларга хамаарыштыр деткиме мугал чок болуш, оларын барык денге көөр чорук шың эвес.

Районун малчыннары беш чылдың ийги чынында бекит социалисттик хүлээлгелерин ап, анаа бирги ээлчеге кижиге бүрүзүнү хууза планын тодаргайлаан. Социалисттик хүлээлгелерин алырын организастаары ажил-херектиң чүгөт эгез болур.

СЭКП ТН социалисттик чарышты организастаарын улам экижидерин бекит хүлээлгелерин турар. Мааза кол чүү—кижиге бүрүзүнү ишкерин хайныктырып, оларын чогаалдык күш-ажылга хаара түдүп тургаш, чарыштын хайныкшыкын улам дээштик болурун чедип ап, массаларын эгелекчи чорутуу өөсүдүп тургаш, партиянын өндүрүлгө сорулгаларын херек кырынга боттандырып, Төрөн чүртүгө чагай үлүс-херекти бүдүреринче чоңу мобилизастаары болур.

Д. ОРЖАН, СЭКП Өвүр райкомунуң пропаганда болгаш агитация килдизинин эргелекчизи.

чугаалажып тур бис

БИСТИНДЕ БАЗА-ЛА ЧЕТПЕС

Хойнуң уксааны экижидер, оң продукттуулун бедидер дугайында айтырыгы «Шың» солунуң артынарынга көдүрүп үлдүргө, оңуңскай эртемнигериниң чуугалажып көөрүн организастаары чөргө өөрүчүгүдүр. Бо шыңа-ла оңуң келген айтыр. Мындуг калбак чуугалажыкчының түңнелдиге бир шиптирин үлдүрүп, чалгыс айт салал-овалга кирери чууга чок боор. Мен база-ла хой ажилында хамаарыштыр мал эмчизин кижиге болгашында, бистин «Саян» совхозта хой ажилынын байдалын чуугалап көрөй.

«Саян» совхоз тургустууга мундуг-ла уруу болгаш болза-даа, болуучу баштайгы баамнарын багыт эвес эгелек деп чуугалаа, херекке болбас кижиге. Бо анык совхоз чүгөт чөргө ажилынын бекит күлүлүрүлгө-биле эвес, хой ажилын мал санын өстүрүлгө, оң продукциянын бүдүрүлгө көүдүлгө бекит көргүзүлгө-биле база сургашты берген. Оңу чүгөт совхозтун хой ажилынын чижээлген көрүп болур.

Совхозтун ажил-агыйында кол чөргө хой ажилы ээлеп турар. Амгы үеде мыда 23 муң ажык хой бар. Совхоз ийи чылдарына алырга, хой ажилынын көргүзүлгө мундуг. Совхоз 1970 чылда күрүсө 55 тонна дүк садар планын 55 тонна, хойнуң баш санын өстүрүлгө ошолдо 100 хуу кылдып көтүргөн. А эртем чылдык 60 тонна азы 410 хуу күткөн. Мал башын өстүрүлгө планын база-ла ажил-агый. Күрүсө саткан хойларын ортумак дөңдөн 45 кидан өрү болуп келген.

Бир эвес хой ажилын эртемге үлүсиздеп, зоотехниктиң дүрүмүрүн сатып чоруткан чүве болза, совхозтун хой ажилынын талазы-биле көргүзүлгө оңу-даа бекит болур ийик.

Ынчалза-даа херектиң ужуру чүдөл дөңдө, бистин совхозтун тускай эртемнигерин хой малдын уксаанын экижидеринче кичээлге салбайн турарында болур. Бисте уксаанында ажилы ала-чайлаар-лаашкыны шилчөө. Оң чууга ажилды чүгөт хойну бригадаларын бригадалары азы салбыр эргелекчилери боттарынын турамы-биле чорудуш, хойга туралаан-ла кошнары салып турар.

Хойну өң-чүзүн болгаш вады-хар, уксаа-шылар аайы-биле үдөр ажил чорутууна-лаа. Хамын хойлар шиптуузу хошунан. Чижээ, эртем чылын тургустуу Кара хураган калдарын хойну Азиянын кодамында ат чүгүлгө 80 баш ирти калып калган. Оң анында, улуг иртор калдарын турар Сарыг-оолдун кодамына хураганнары база менеп берген. Төрүүр анык хойлар малдаан Кара-оолдун кодамына кырган хойларын холаан.

Хойнуң уксаанын экижидеринче сатып салып хамаан чок, чалгыс оң-ла салгалды кошкарларын чыл бүрүгө эргелекчилер кирип келген. Моон кандыг эки түңнелди маап болур боор? Совхоз тургустуунарынын мурунуна-ла «Искра» колхозка турган кошкарларын эргелекчилер ажил-лап турар.

Шак мындуг уксаа салган эртемнигеринге ажилыг түңнел бөрү хамаан чок, хайрында хой ажилында хоралыг садарын чедирип турар. Кошкарларын боттарынын салгалы-биле эртемнигерин турарынын уламында кемип-түдү: ийи баштыг, 5—6 давааныг, ишти-баары даштында, мрыска, өлүг хураганнар тургустуури соолуг чылдары көүдө.

Уксаа-агыйда ажилында шак мындуг четпес чоруктар

биле моон соңгаар элтежер арга чок. Моон шиптирлөөри мырыңай хүнүн айтырым болуп турар. Искра күзүн совхозтун хойларын парын дүгүтүт өскө кошкарларын үрээ-биле тарып бооздарын организастаары эргелекчи чууга. Төрөл утукт аларган кошкарларын эргелекчилер кирибей, ачылаар херек.

Оске-даа ажил-агыйларда мындуг байдал бар бооп чада-лас. Бо талазы-биле хыналда-шиптирлөө ажилдарын республиканың күрүска-агыйда шиптирлөө чорудуш, тус-тус ажил-агыйлар хойнуң уксаанын экижидер талазы-биле сүмөлөрүн берип турар болза база-ла артын эвес болур ийик.

Ам совхозтун хой ажилында оске-даа чамдык четтестер дугайында чуугалап көрөй. Чүгө дөңдө ол четтестерин чалдыр чорук хой ажилын хөгжүдериңе унут идигитп көрүп чуугаа.

Совхозтун хой колдууна-ла Сесеринг салбырында, мыда 20 муң ажык хойну сайгара тургускаш. Ындиг турбукча ол салбырда чүгөт чалгыс мал эмчизин бар. Ынча хой малды чалгыс эмчи кезип четпес дөңдө чөргө билдирит. Оң чорук малдын аары-биле демиселди күштөлдүрүлгө, малдын өлүп хөраар чорутуу болдурбазынга, хойжуларга эмчи дузаламчыны чогуур үе-инде көргүзериңе бергелешкенин таварыштырып турар. Салбырда мал эмчизин чүгөт чалгыс кижиге болуп турарында анында, оң ажилдар, эмшигчаар чөргө бекит чок. Ынчанган оң ажилы үрө-түңнелдиге болуру берге.

Байдал мындуг турбукча совхозтун уауу зоотехниктиң Ю. Тарасови, уауу мал эмчизин В. Чертов олар Сесеринг салбырда хой ажилынын дугайында сатып салбайн, анаа чылдын ужуна-бажында хойлар аалчы бооп кезип, пранитикти дуаа көргөспөй турар. Салбырын хойжуларында ам хой оолдун эгелек. Оң хой ажилында эң-не харын салгалыг кампаны. Ынчалза-жок малчынарда мал чөмчөт чөтпөс.

Малчынарнын амилдар-турталажып экижидер дугайында партия болгаш чазак хүн бүрү сатып салып турар болгаш. Ынчанган хойжуларын сугурларга доктамад чурттаарыңе, ийи ээлчегин ажилдарыңе шиптирлер деп турар. Бо кончук чууга хемчег. Анаа хойжулар аажок өөрүп турарлар. Сесеринг сугура малчынар чурттаары-биле 4 бажыны эрткин чынып туткан. Оларда ам малчынар эвес, а өскө кижигер чурттаары берген. Чүгө мындуг? Чүгө дөңдө, хойну ээлчегин калдар кижилер тыгылбас болгашы-биле хойжулар өг-бүдө-биле калы оларларда турбушаан-дыр. Бо дугайында совхозтун дирекцияны чүгөт болуп, чүгө кылдып турар чүгө? А хойжулар эрти хөвөр, берге байлаа турбушаан. Оң тур-жук мал калдар киян тыгылбас болган ужурунда, ажилында харыскага чок, шиптирлөө малчындар чам-чыгалаан кижилерин бекит мал калдарында тургустуунаш. Бо шыңа-ла элтежер арга чок чүгүдүр.

Хой ажилын хөгжүдериңе бир чуугаа чүдөл малчынарнын амилдар-турталажып экижидер, оларнын материалдык коңууларын бедидер, күш-ажылды таарымчалыг байдалын тургустуу болгаш. Ындиг болгонда, хой ажилында чууга айтыртып чуугалажып тургаш, малчынарнын амилдар-турталажып дугайын уттуп болбас ужуруг бис.

О. ОНЧАТЛАН, мал эмчизин.

Советтер болгаш амыдырал

Массалыг оолдаашкын эгелез

Бистин Чаз-Хөл нөдө Советтин девисизеринде «Найрал» совхозтун Шанчы талазында шээр малдарын массалыг оолдаашкын мидин тулук. Амгы үеде мыда 2921 хураган менди камгалал адынган.

Кадарчылардан район Советиниң депутаты Седен Монгуш 171 хураганны, Чаз-Хөл нөдө Советиниң депутаты Роза Даржа 110, кадарчы Матвей Кызыл-оол 217 хураганны камгалал ап доруктуруп турар. Ылаңгы Матвей Кызыл-оолдун кодан хойу чур-чаагй болгаш төрүүр чүс хойга онааштыр 95 хураган алыр хүлээлгезин чедишкенин күүсөдир аргалыг. Оң кадарган хойларын оолдаашкыны удаас доостур. Хойжунуң кодамында чымыштыг, каран кызыл ажилын уламчылашкан. Манзаң Ховалыг, Ундүүлөй Тулуш, Базуу Донган, анык кадарчы Саар Кенден, Дамдың Тулуш оларын болгаш өскө-даа кадарчыларын кодамында массалыг оолдаашкын эгелез, мал хур-менди, кадарчы бүрүзү алган хүлээлгелерин чедишкенин күүсөдир дээш социалисттик чарышка кирип турар.

Анык кадарчы Шейзат Мадыр-оолдун кодамында 187 баш үрелиг кошкар бар. Шей Мадыр-оол кончук эки ажилдап турар. Кошкарларын күжү эки. Оларны азыраар мал чөмчөт оңу кыштаанда четпери-биле бар.

Кадарчыларын кыштагаларында сиген эвээш биче бар. Оңу камчы чарыдарыңе кичээлгеи салып турар. Саваң элээш хой куралыңыг. Сула, арбай, дус четчир.

Шанчы талазында кадарчыларга Чаз-Хөлдүн ажилын кооперациянын автоваксы доктамад барып турар. Чүгөт Бош-Даг уунда ийи аалдарга чоңуке үеде автовакча чорбан болган. Оңу чоң чоруткан бис.

Недээ Советтик депутаттары болгаш күүсөкү, античчилер СЭКП ТН-ның ноябрь пленумунуң болгаш ССРЗ-ның Дээди Советиниң үшкү сессиянын шиптирлерин «Найрал» совхозтун болгаш өскө-даа албан-организацияларын ажил-ишчилеринге таныштырып, оларын бүгү күжүн ССРЗ-ның тургустунганындан бээр 50 чөл оюнга күш-ажылчы чедишкенин хөгжүдериңе мобилизастап турар.

М. СОТПА, ажилчы чоңнар депутаттарынын Чаз-Хөл нөдө Советиниң күтүсөкүмүң даргазы.

«ШЫННЫ» МАТЕРИАЛДАРЫНЫ ИЗИ-БИЛЕ

ГРАФИК САГЫТТЫНАР

Бо чылдың январь 14-те үнгөн № 11 солунга «Автобус үрелген» деп эгелег Ш. Чалбаанын бизиниң чүдөл парлаттыган. «УТКА 25 чылы» совхозтун Илтин-Хем салбыры-биле Шаган-Аргы хөраар аразында автобус негеледә үш катал аржыгар тургаш, график үрел, чамдыкта шүүт чөрүвайн турарын мыза шүгүмчүдүр.

Ажилчы чоңнар депутаттарынын Улуг-Хем район Советиниң күтүсөкүмүң даргазынын оралакчызы П. Мышанский-нелакцияга диктантканы болза:

Автомобиль бижип турар фактыларын хыналдаан шың болуп бекиттиганын. Шаган-Аргы АТБ-иниң ажилдаг килдизиниң начальниги Г. Ирозов автобус маршруттарында моон соңгаар түзүлгөсүнн болдурбазын, дежурный диспетчерин ажилын шыгымдаарын азаан.

Улусчу контроль

«Октябрь 30 чылы» колхоз Чоон-Хемчик районда дээр ажилдыг ажил-агыйларын одурууга турган. Илтин-иң малың баш санын өстүрүп, продукттуулун бедидер талазы-биле 1971 чылда ол чүгөтүдү көргүзүлгө болгаш. Бо айтыртып районуну улусчу контроль комитетиниң туралында бүгү таалайг чуугалажып көргөн.

Мал ажилынын продукциянын бүдүрүлгө чыл планын колхоз сүтү — 85,8 этти — 96,7, дүтү — 70,6 хуу күткөн. Азы 1970 чылда дөңдөргө сүт бүдүрүлгө 36,9 тонна, этти — 35,6 тонна, дүтү — 7,7 тонна, күрүсө садарын сүтү — 92 тонна, дүтү — 37,8 тонна, дүтү — 7,4 тонна эвээжтөгөн. Чылда-агый чүдөл? Колхоз баш-тара чөргөни даргазы М. Мирчин, кол зоотехник Б. Донган, кол мал эмчизин Л. Онов олар харыскага болгаш негелек кошпаканын комитеттин хураалында демделдэн.

ЭКИ БЕЛЕТКЕЛДИГ УТКААН

«Улуг-Хая» совхозтун Хайырын салбырынын хойжу бригаданы кынык оолдаашкыга эки белеткевил алган. Төрүүр алды муң чыгам хойну 16 кодаанда сайгара тургускаш. Хойларын күш-дегели багыт эвес. Кодамында мал чөмчөт чөтпөс. Чаш хураганнар кижилер чылыг кайсаалар бар. Хою оолдун эгелек кодамына сакманчыларын чорутуулаан.

Ам хойжу бригадда хой кидин түлүк оолдун эгелек. Баштай төртүтүгөн 421 хураган менди доруктуруп турар. Хойжулар Амыр-Биттин кодамында 120, Шөмбүдүтү — 72, Комбу-нуунда — 52 хураган адынган.

Хойну кыштан хур азыгар, малдын чаш төдүн менди алыр дөң, бригаданың хойжулар бо хүндерде кызымак ажилдап турарлар.

О. ТАВАА.



Танды районда «Коммунизмин херел» колхозтун механизаторларында ам хайныкшыг ажилдыг түтүк үеи. Олар 20 комплект адымдарын бекит кылдыр септис дооскан. 30 сепкааны 13-жү кылдыган. Септар ужуруг 38 тракторун 35-жи доозууган.

Механизаторлар Сандаан Кок-оол, Виктор Бектун, Александр Андриян, электри-биле дузалаакчы Петр Петров.

Норбу олар муракчы ажилдап, хүнүнү үлүс-позамын доктаа-мал 140—150 хуу күткөдип турарлар. Совхозтун механизаторларында ам септар ужуруг үш трактор, 18 сепкаа келген. Олар оңу февралдыг бириг чар-ЧУУКТА: дээр механизатор Сандаан Кок-оол, Ж. РАШТОВ, В. КОНДРАШОВТУҢ фотоу.

ЧЫЛДАГААНЫ ЧҮДЕЛ?

«УТКА 25 чылы» совхозтун Ак-Туруг салбыры күрүсө дүк садарынн планын мур-нуку чылдарга үргүчү ажил күүсөдип келген, а соолуг ийи чылда: 1970 чылда—20 центер, 1971 чылда—48 центер дүтү планына чедир сатып шыдааан. Оң чылда-агый чүдөл?

Мааза хамаарыштыр чамдык малчынарнын ажилында харыскага чогуу, ол иш-каш зоотехниканын талазы-биле боолдур билгилерин шип-гөдип албайн, муракчыларын арга-дурасууларын ажил-агый турарын айтыры чөргө чөтүг. Оң-биле калы бистин салбырын дүк, элт садарын чедир күүсөтөй турарын чылдагаанын хандып көрүп болур.

Бирөөдө, өр хураганнары чогуур өйдө ала 4—5 айлында шиптуузу хаавайн турарында. Шак мындуг кошкарларын кодага арттырып

турарында экижидеги бу-дальды, ылаңгы ийги салгал-дык сонда тыга хойлар эле-реп келгизеринде.

Ийке, намы жетпөө азы 14—16 айларын тогулдарын эргелекчилер кирип турарында. Оң ужурунда бот-кур эвес, мрыскаын мөзүлүт багыт хураганнар төртүтүчү келер. Оларын улутыкка канчаар-даа азыраар, ажаарга дигит деңизин 35 килограммдан ашпас, дүтү база эвээш болур. Тогулдар хураганнары тогулбас, төлүгө эвээш болуулар. Шак мындуг байдал анык хойларга хөра-ды, оң чаш төдүнү шын өздүлгөсү шиптиг.

Бистин салбырын хойжуларын чамдык чижети мааза көргүзүр болдун. Дас-лак Онов 370, Машлак Дадар-оол 380 тогу хойларынн бүгү кодамында байтайгыны чүгөт — 70, а ийиги — 125 хураган доруктуруп алган.

Оларын хой бүрүзүгө 2700 грамм дүк планнаан турда, херек кырында чүгөт 1700—1800 грамм дүк кыргып алган.

Мааза хамаарыштыр болуучу болдымын элдериксидин. Тодаргайларга: тогул-ларга 2,5 чыл чедип чорда кошкар салып азы тарып бооза болуу, таарымчалыг, эгиздер-даа, дүкүр-даа, төлү база боткур болур. Эрткин чылын күрүсө 224 тонна хой эгиз садар тургаш, анаа 64 тоннаны чедир чалдып шыдаашкыны бир чылдагааны мыда деп боозар мен.

Мыймыг болза малда байдал база мында. Чамдык удуртукчулар азы малчынар чүгөт сеп сүрер, эки уксааны бижыгдарыңе, бекит продукттуул мады өстүр-ериче кошмак кичээлгеи салып турар. Хуваанын ишкер-те буга салып азы тарып боозадып турарында багыт бы-

заалар төртүтүр, оң уламында инектиң мөзү-шына-ры кудулар, харын хорамча-каража көүдө.

Ветеринария эртемни-ниң кандидат И. Т. Кызыл-оолдун «Шың» солунга пар-лаан «Селекционер-зоотех-никтер» деп чүзүүн ном-чан, оңу деткип, анаа бо-думуң санал-болдымын улаштырым. Оскө районнар-ның малчынар шиптуу эр-тич чоран эвес, чүгөт бистинге хамаарыштыр алырга, селекционер-зоотехник кижилер фермаларга, бригадаларга, ылаңгы малчынарга аалчы-лар болуп хааа келгизиле. Мал уксаанын «шокара-ры» турарынын чылдага-нын тодаргайлаар, оңу дарый чабалдыр хемчегин организастаар ужуруг.

М. АРТАА, Тыва АССР-ниң адаргалы малчыны.

КОЛ БУРУУ—УДУРТУЛГАНЫ ЧЕТПЕЗИ

СЭКП-ның XXIV съездизин Директиваларында мал ажилын хөгжүдериңе чөргө чөтүлгө сорулгаларын боттандыра дээш малчынарнын ажилын уштап-баш-карынын баштаар чер, мал ажилынын специаластери коюшкан. Зоотехниканын хемчеглерин багыт чоруткан. Оң харазы-биле малдын продукттуул чыныдаан. Бир саар иенке ооаштыр сүт саалдазы 1970 чылда турганында 134 кг кызылган. Чылдагааны? Саар инектер-ниң баш санын өстүрүлгө-биле деп зоотехник Б. Донган чөргөни даргазы М. Мирчин, кол зоотехник Б. Донган, кол мал эмчизин Л. Онов олар харыскага болгаш негелек кошпаканын комитеттин хураалында демделдэн.

Организастаанында. 1970—1971 чылдын кыжынында бир иенке ооаштыр 7,4 центер чөм едипчанын азы 30 хуу, олар-биле калы саваарга 75 хуу негетини бир башка-ла 15 центер чөм едипчанын болур. Малдын чалгыс семир-тылгезинче кошмак кичээл-гей салган. Эрткин чалгыс Хондерегнин чылдагаларында мал шоолуг дөңдөдө албаа-нында күжү кошмак болган. Элт бүдүрүн көүдүлгө-биле чөкчөөн салбаан. Оң харазы-биле күрүсө саткан 297 баш бола малдык 60 хууу ортумак, 33 хууу ортумактан куду, 5 хууу арган болган. 1971 чылда элте дү-жааган бир болаңкы-на дигит деңизин 259 кг бооп, 1970 чылда сатканында 28 кг куду-лаан. Чыл дүргүзүндө күрүсө-

ге саткан болаңкы 30,6 хууу, шээр малдын 24,2 хуууу турур мал болган.

1971 чылда бир хойдан-на кыргын алган

